

Lygia Passerina L. Kékesen, a szőlőhegyen.

Hydrocharis Morsus ranae L. }

Potamogeton natans L.

P. lucens L.

P. perfoliatus L.

P. crispus L.

P. pusillus L.

P. pusillus L. var) *P. tenuis-*
sinus M. et K. Deutsch,
Fl. I

P. interruptus Kit.

Sparganium simplex Huds. Vasasszentiványi nádasokban.

Najas marina L. Az összes mezőségi tavakban.

Allium rotundum L. } A mezőség napos dombjain.

A. vineale L.

A. moschatum L. Kékesen, Büdöskút határrészen.

Gladiolus palustris GAUD. Kékesen, nedves kaszálókon.

Scirpus Michelianus L. Devecser—Oláhvásárhely—Vasasszentivány faluk között levő nedves réteken.

Ez utóbbit három Erdélyi flórájára kétes volt. (Lásd SIMK. Erdély edényes flórájának h. foglalata 516., 530. és 543. old.) (Die letzteren drei Arten waren nach SIMK. Enum. p. 516, 530 u. 543 für die siebenb. Flora zweifelhaft.)

A *Catharinaea Haussknechtii* (JUR. & MILDE) Broth. Debreczen vidékén való előfordulásáról.

Über das Vorkommen der *Catharinaea Haussknechtii* (JUR. & MILDE) Broth. in der Gegend von Debreczen.

Irta: } Dr. Györffy István (Makó)
Von: }

A Polytrichaceák familiájába tartozik többek közt a *Catharinaea*¹⁾ genus, amelynek egyik érdekes faja a *C. Haussknechtii* (JUR. & MILDE) BROTH.²⁾, amely a *C. undulata* (L.) WEB. & MOHR.-val legközelebbi rokon annak alakkörébe tartozik.³⁾

In die Fam. d Polytrichaceae gehört unter Andern die Gattung: *Catharinaea*; ¹⁾ eine ihrer interessantesten Arten ist *Cath. Haussknechtii* (JUR. et MILDE) BROTH.²⁾, welche mit *C. undulata* (L.) WEB. et MOHR. am nächsten verwandt ist und in ihren Formenkreis gehört.³⁾

¹⁾ Syn. *Atrichum*. E mohot EHRHARDT nevezte el II. CATHARINA, Oroszország császárnöje tiszteletére: *Catharinaea*-nak; e hibásan képzett nevet NEES von ESENBECK és O. SENDTNER *Catharinaea*-ra változtatták (LIMPRICH, Laubmoose II. Bnd. p. 592.)

²⁾ V. F. BROTHERUS: Etudes sur la distribut. des mousses au Caucase. Helsingfors 1844. p. 4.

³⁾ Magyar botanikai Lapok 1902. 1. évf. 23. sz. pp. 46—55.

E mohát a tőalaktól eltérő s állandóvá vált tulajdonságai alapján egyesek mint külön speciest illetőleg subspeciest különböztetik meg LIMPR.⁴⁾ egyesek (ROTH) ellenben⁵⁾ csak mint a *C. undulata* varietását.

A *C. Haussknechtii*⁶⁾ a Catharinaea-k «Mit an der Unterseite der Blätter gezähnelter Lamina» által jellemzett⁷⁾ *Lepidophyllae* KINDB. csoportjába tartozik. Jellemzi röviden a következő, amelynek alapján a *C. undulata*-tól megkülönböztethetjük:

Az ivaros generatio tetőrészén 2 vagy 6. szegletes, kissé sötét szalmásárga setán emelkedik fel a capsula; egynémely ritka esetben csak egy archegonium termékenyítette meg, csak 1 sporogonium fejlődik, amelyet mint forma *simplex* M. PÉT. meg is különböztetünk. A seta tető részén foglal helyet az asymmetricus, de felfelé, egyenesen álló capsula. Operculumán a capsula hosszával majdnem egyenlő hosszú rostruma szintén merev, egyenesen felé álló.

Általában sokkal vékonyabb, alacsonyabb a *C. Haussknechtii*, mint a *C. undulata*, amelynek gyepe magasabb is s méretei is tetemesebbek; görbült sporogoniumáról pedig rögtön felismerhető.

Nagyon érdekes e moha bio-

Einige unterscheiden dieses Moos infolge seiner von der Grundform abweichenden und ziemlich beständigen Eigenschaften als selbstständige Species respective Subspecies (LIMPR.⁴⁾ einigehingegen (ROTH⁵⁾) wollen sie nur als Varietät der *C. undulata* betrachten.

*C. Haussknechtii*⁶⁾ gehört in die durch «an der Unterseite der Bl. gezähnelte Lamina» charakterisierte Gruppe⁷⁾ («*Lepidophyllae*» KINDB.) der Gattung.

Die Merkmale, durch welche sie sich von *Cath. und.* unterscheidet, sind folgende:

Auf der Spitze der geschlechtlichen Generation erhebt sich auf 2- oder 6-eckigen, ein wenig dunkel strohgelben Seta die Kapsel.

In einzelnen seltenen Fällen ist nur ein Archegonium befruchtet und deshalb entwickelt sich nur ein Sporogon, welches auch als f. *simplex* M. PÉT. unterschieden wird. An der Spitze der Seta sitzt die asymmetrische doch gerade emporstehende Kapsel. Auf ihrem Operculum ragt ihr dünner, mit der Kapsel beinahe gleich langer Schnabel gleichfalls gerade empor. Überhaupt ist *Cath. Hausskn.* dünner und niedriger als *Cath. undulata*, welche höhere Rasen bildet, grösser und stärker ist u. durch ihr gekrümmtes Sporogon immer leicht zu erkennen ist.

Ausser dem biologischen Ver-

⁴⁾ K. G. LIMPRICH: Die Laubmose II. Bd. p. 595.

⁵⁾ G. ROTH: Die europäischen Laubmose II. Bd. p. 249.

⁶⁾ Syn. *Atrichum Haussknechtii* JUR. & MILDE, *Catharinea lateralis* VAIZ.

⁷⁾ ROTH l. c. p. 247.

logiai viselkedésén kívül⁸⁾ elterjedési köre.

E «nur von wenigen Standorten Europas bekannt»⁹⁾ mohát «zuerst von Prof. HAUSSKNECHT bei Lenkoran im Kaukasus entdeckt und für das Gebiet durch S. Nawaschin in Exemplaren nachgewiesen, die Prof. HAZSLINSZKY 1865 bei Eperies in Nordungarn gesammelt hätte»¹⁰⁾ s amelyet pld. maga HAZSLINSZKY művében¹¹⁾ — valószínűleg feledésből — fel sem említ.

A *C. Haussknechtii* hazának több pontjáról ismeretes, PÉTERFI id. czikkéből több termőhelyét ismerjük, azonkívül magam is közöltem párra adatot.¹²⁾

Hazai elterjedésére vonatkozólag jellemző e mohára, hogy «Nálunk... a mezei tájon terem, mig nyngaton az alpin regioban szedték esak»¹³⁾.

Eddigi hazai termőhelyi ismeretiinket egy újabb adattal bővíthetem.

KEREKES G. debreczeni gimnasiumi tanuló gyűjtéséből párnövény jutott kezembe, amelyek közt pár szál *Cath. Haussknechtii* volt. Egy szál ezek közül f. *simplex*, mert esak egy felfelé álló sporogonium van a moha növényen.

Ugyanezek KEREKES G. gyűjtéséből jutott hozzáim egy szépen fejlett sporogoniumos *Cath. undulata*.

Debreczen vidékén tehát mindenkettő megvan.

halten⁸⁾ dieses Mooses ist auch sein Verbreitungsbezirk sehr interessant.

Dieses «nur von wenigen Standorten Europas bekannte»⁹⁾ Moos wurde «zuerst von Prof. HAUSSKNECHT bei Lenkoran im Kaukasus entdeckt, für unser Gebiet aber durch S. NAWASCHIN in Exemplaren nachgewiesen, welche Prof. HAZSLINSZKY i. J. 1865 bei Eperies in Nordungarn gesammelt hatte»¹⁰⁾. HAZSLINSZKY erwähnt es in seinem Werk¹¹⁾ — wahrscheinlich in Folge eines Versehens — überhaupt nicht.

Cath. Haussknechtii ist in Ungarn von mehreren Orten bekannt. PÉTERFI teilte schon mehrere Standorte mit: auch ich trug etwas zur Erweiterung unserer Kenntnisse über die Verbreitung dieses Mooses bei¹²⁾.

PÉTERFI erwähnt, dass es «Bei uns im Hügelland wächst, während man es im Westen nur in der alpinen Region fand».

Die Zahl der bis jetzt bekannten ungarischen Standorte kann ich nun wieder mit einer vergrößern.

Aus der Sammlung G. KEREKES's, Gymnasialschüler aus Debrecen, erhielt ich einige Pflanzen, zwischen welchen ich

⁸⁾ PÉTERFI M.: A *Cath. undulata* rokonsága. Magy. bot. Lapok I. évf. p. 49.

⁹⁾ ROTH I. c. p. 249.

¹⁰⁾ LIMPRICHT I. c. II. Bnd. p. 596.

¹¹⁾ A magyar birodalon mohflorája, Budapest 1885. p. 196.

¹²⁾ Magyar bot. Lapok, II. évf. 3. sz., III. évf. 3'5. sz., II. évf. 5. sz.

¹³⁾ PÉTERFI I. c. p. 54.

Gyűjtési hely: *Debreczen*, «Nagy erdő» 1904. I. 20-án.

E termőhely kblól 120 m. t. sz. f. m.-ban van, s érdekes azért is, mert ilyenformán kutatnunk kell nemcsak hegylidékeink, hanem az alacsonyabban fekvő helyek erdeiben is, már azért is, hogy lássuk, vallyon a debreczen előfordulás *sporadicus* lelöhely-e vagy más helyütt is vegetál e moha?!

einige Exemplare *Cath. Haussk.* fand. Ein Stück davon stellt die f. *simplex* mit nur 1 emporragendem Sporogon dar. Aus derselben Sammlung besitze ich auch *Cath. undulata* c. fr.

Fundort: Debreczen, «Nagy erdő» («Grosser Wald») 1904 20. I.; e. 120 M. ü. d. M.

Apró közlemények. — Kleine Mitteilungen.

Scopolia carniolica var. *grossedentata* SIMK. in herb. var. *nova foliis* obovatis in apice latiore grosse dentatis. Habitat: in fagetis supra Herkulesfürdő saxosis a Prof. dr. Ludov. SIMONKAI a. 1874, 27. V. detecta. In passu Szurduk prope Petrozsény ad ripam rivuli montani fageto-sam inter saxa schistosa a. 1905, 21. IV. ipse legi Utroque loco cum. typo provenit.

Varietatem hanc insignem — ob dentes magnos primo aspectu folium *Adenophorae* in mentem revocantem iam ULLEPITSCH in Allg. Bot. Zeitsch. I. 1895, 99. e Pienninis memorat. sed nihil ponderis ei admisit.

Gáyer Gy.

Euphrasia montana JORD. in Transsilvania. Quamquam provenientia speciei huius in Transsilvania ex distributione geographica sine dubio et naturalis appareat, locos natales certificandi tamen adhuc opus erat, nam in elaboratis *Euphrasiae* speciebus Austriae et Hungariae WETTSTEIN's ob exsiccatum SCHURII nullo loco certo notatum *E. montanam* JORD. e Transsilvania solum universe indicat. *E. montanam* JORD. in prato subalpino Pojána ad Brassó altit. ea. 1000 m. s. m. provenientem a. 1905, 5. VI. inveni. Specimina mea videns clarissimus e vita secessus Prof. dr. BORBÁS mihi communicavit speciem hanc in valle Malomvölgy ad Kolozsvár iam a. 1904, 4. VI. a se lectam esse.

Hie fiat mentio *E. Rechingeri* WETTST., quae ad Czell-Dömölk (comit. Vas) in fossa viae ferreae subhumida cum parentibus a Prof. dr. SIMK. in M. B. L. III. 1904, 250. de hac statione publicatis provenit. *E. Rostkoviana* HAYNE in pratis vicinis typica loco speciali, ubi *E. Rechingeri* crescit, ob influxu soli salsi caule ramisque rigidioribus foliis durioribus margine quasi inerustatis variat, sed cum characteres isti in *E. Kernerii* WETTST. — iam ex descr. A. KERNERI — similiter appereant, varietas haec ab influxu soli orta faciem hybridae nihil mutavit.

Gáyer Gy.

ZOBODAT - www.zobodat.at

Zoologisch-Botanische Datenbank/Zoological-Botanical Database

Digitale Literatur/Digital Literature

Zeitschrift/Journal: [Ungarische Botanische Blätter](#)

Jahr/Year: 1906

Band/Volume: [5](#)

Autor(en)/Author(s): Györffy Stephan [István]

Artikel/Article: [A Catharinaea Haussknechtii \(Jur. éc Milde\) Broth.](#)
[Debreczen vidékén való elfordulásáról. Über das Vorkommen der](#)
[Catharinaea Haussknechtii \(Jur.& Milde\) Broth. in dér Gegend von](#)
[Debreczen. 33-36](#)